

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
УКРАЇНСЬКО-УГОРСЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
Кафедра угорської філології**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор Українсько-угорського
навчально-наукового інституту

_____ /Шпеник О.О./

«26» червня 2025 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Історія угорської літератури. Стародавня література**

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	A4 Освіта
Спеціальність	A4 Середня освіта
Предметна спеціальність (за наявності)	A4.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (із зазначенням мови))
(Спеціалізація) (за наявності)	A4.026 Угорська мова та зарубіжна література
Освітня програма	Угорська мова і література (мова навчання фахових дисциплін – угорська)
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	угорська

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія угорської літератури» для здобувачів вищої освіти галузі знань **A4 Освіта/Педагогіка** спеціальності **A4.02 Середня освіта** предметної спеціальності (за наявності) **A4.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (із зазначенням мови) (спеціалізації) (за наявності) 014.02 Середня освіта. Мова і література (угорська)** освітньої програми **Угорська мова і література (мова навчання фахових дисциплін – угорська).**

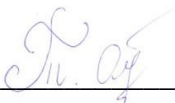
Розробники: Талабірчук О.Ю. кандидат філологічних наук, доцент

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри **угорської філології**

протокол №10 від «24» червня 2025 року

Завідувач кафедри Христина ЗИКАНЬ

Схвалено науково-методичною комісією Українсько-угорського навчально-наукового інституту протокол №5 від «24» червня 2025 року

Голова науково-методичної комісії Оксана ТАЛАБІРЧУК

©Талабірчук О.Ю., 2025р.

ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2025р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС –3/4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 44/60 Заочна форма –	1	
Кількість змістових модулів – 2/2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: 2,4/2 аудиторних – 44/60 самостійної роботи студента – 46/60	1, 2	
	Лекції:	
	24/30	
	Практичні (семінарські):	
	20/30	
Вид підсумкового контролю: -/екзамен	Індивідуальні:	
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	46/60	

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основною метою курсу «Історія угорської літератури. Стародавня література» є опрацювати літературні та критичні джерела, ознайомитись з пам'ятками стародавньої угорської літератури, використати накопичені знання у подальшій науковій та педагогічній практиці. Основна мета предмету – на основі теоретичних знань навчити студентів:

- опрацювати літературні та критичні джерела;
- ознайомитись з літературним процесом X -XVII. століть;
- використати накопичені знання у подальшій науковій та педагогічній практиці.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

ЗАГАЛЬНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ:

- бути обізнаним із історією угорської, української та світової культури, знати історію мистецтв; (ЗК-3)
- знати основні тенденції розвитку і своєрідності літературного процесу, зміст естетичних теорій, методів, напрямів, стилів та жанрів; ЗК - 14
- знати історію угорської, української та зарубіжної літератур; ЗК - 15
- аналізувати ідейно-художній зміст літературних творів і творчості письменників у контексті актуальних вимог сучасного літературознавства; ЗК – 16
- вміти аналізувати ідейно-художній зміст літературних творів і творчості письменників у контексті актуальних вимог сучасного літературознавства; (ЗК-17)
- досконало володіти однією з іноземних мов, знати основи однієї із слов'янських, латинської та фінно-угорської мов; (ЗК-18)
- володіти методикою майстерного викладання угорської мови і літератури в загальноосвітніх, середніх спеціальних школах та методикою виховної роботи, технологією організації творчої діяльності учнівського та студентського колективу; (ЗК-19)

ПРОФЕСІЙНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ:

- добирати основну і додаткову літературу до практичних занять з літературознавчих курсів (ПК-3);
- орієнтуватися в каталогах, енциклопедіях, словниках, довідниках(ПК11);
- бути обізнаним з проблемами сучасної критики та літературознавства, закономірностями історико-культурних взаємодій літератур(ПК-13);
- знати принципи і специфіку літературознавчого аналізу епічних, драматичних та ліричних творів(ПК-14);

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми в результаті вивчення «Історія угорської літератури. Стародавня література»студенти повинні знати:

- поширити свої знання з угорської літератури X–XVII століть, з історіографічної, політичної, наукової точки зору;
- опрацювати всі відомі джерела пов'язані з цими літературними періодами;
- ознайомитись з літературними пам'ятками цих періодів;
- ознайомитись з життям та працею відомих літературних та суспільних діячів;
- оволодіти художньою літературою цих періодів;
- розуміти структуру літературно-історичних періодів.
- знати аналізувати художні твори.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної «Історія угорської літератури. Стародавня література» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП): «Вступ до літературознавства» 1.2.2.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Мова і література (угорська)», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
<ul style="list-style-type: none">знати методику викладання угорської мови і літератури в середніх спеціальних загальноосвітніх закладах, методику виховної роботи, технологію організації творчої діяльності колективу;здійснювати керівництво науково-дослідною роботою студентів;скласти та підготувати до друку методичні вказівки, збірники вправ, посібники тощо;використовувати фахову кваліфікацію для підвищення загальної і філологічної культури громадян різних вікових категорій.організувати дослідження у галузі лінгвістики, літературознавства та дидактики викладання;застосовувати в практичній діяльності різні методи і методики лінгвістичного та літературознавчого аналізу;використовувати сучасні електронні мережі з метою ефективної комунікації;укладати картотеки наукової та методичної літератури;писати стислі й розгорнуті тези, статті, рецензії та анотації на навчальну та наукову літературу, реферувати наукові праці;виступати з доповідями зібраннях різних рівнів;організувати і провести наукову конференцію (семінар) з актуальної наукової проблеми.	ПРН 1 – 6, 13 – 17

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Історія угорської літератури. Стародавня література»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
-застосовувати в практичній діяльності різні методи і методики літературознавчого аналізу;	ПРН 7
- будувати гіпотезу власного літературознавчого дослідження;	ПРН 9
- вільно орієнтуватися у довідковій літературознавчій літературі, в каталогах;	ПРН 10
- використовувати у своїй діяльності сучасну наукову інформацію, бібліографію та ін.;	ПРН 11
- самостійно добирати літературу до індивідуальних тем та завдань;	ПРН 12

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: усне опитування, письмові практичні роботи, написання реферату, підсумкові контрольні роботи.

Результати діяльності студентів оцінюються за 100-бальною системою за такими формами контролю: поточний — виступ на практичному занятті (до 5 балів), виконання презентації, домашніх індивідуальних занять (до 40 балів: кожне індивідуальне завдання оцінюється до 5 балів; тематичний (за модулем) контроль (тестування) — до 50 балів (кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал).

Підсумковий контроль — виставлення семестрової оцінки студентам, які опрацювали теоретичні теми і практично засвоїли їх.

За результатами поточного контролю та виконання домашніх індивідуальних завдань студенти, які отримали від 90 до 100, балів можуть бути звільнені від підсумкового контролю та отримати оцінку "відмінно", від 80 до 90 балів — "добре", від 70 до 80 балів — "задовільно".

Заплановано дві модульні контрольні, захист реферату, заслуховування доповіді, перегляд презентації студента.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: усне опитування, виконання практичних завдань.

Форма модульного контролю: виконання модульної контрольної роботи.

Форма підсумкового семестрового контролю: екзаменаційні питання.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (Змістовий модуль 1.)

Поточне оцінювання та самостійна робота									Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9-10	50	100
5	5	5	5	5	5	5	5	10		

T1, T2 ... – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (Змістовий модуль 2.)

Поточне оцінювання та самостійна робота									Модуль на контроль на робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6-7	T8	T9	T10	50	100
5	5	5	5	5	10	5	5	5		

T1, T2 ... – теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Змістовий модуль 1.		Змістовий модуль 2.	
	Кількість годин	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість годин	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	10	50	10	50
Комп'ютерне тестування при тематичному оцінюванні				
Письмове тестування при тематичному оцінюванні				
Презентація				
Реферат				
Есе				
Модульна контрольна робота	2	50	2	50
Разом	12	100	12	100

Середній результат двох змістових модулів дає результат навчальної роботи семестру.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Модульна контрольна робота містить 5 теоретичне питань. Максимальна кількість балів, які може отримати здобувач, - це 10 балів за теоретичне питання.

Методичне забезпечення

Методичні рекомендації та вправи до модулів:

Змістовний модуль №1 Література словесності та середньовіччя

Для зрозуміння та осягнення досліджуваних періодів студенти повинні ознайомитися з усною народною творчістю, міфологією та легендами того часу, дослідити і виявити ті реальні історичні факти які послужили темою легендам та міфам періоду становлення угорської державності. Потрібно також ознайомитися одним із перших усних літературних жанрів, трудовою піснею. Дати оцінку першій в угорській літературі трудовій пісні яка була описана у середні віки, єпископом Геллертом. Мають опрацьовувати історично-літературний матеріал зв'язаний з періодом державотворення, тобто літературу раннього середньовіччя а також добу натурального господарства (X-XIV ст.) та поезію феодально –духовного суспільства. Вплив західної культури, християнства та латинської мови на літературу та суспільну думку угорської держави. Слід звернути увагу також на вивчення перших літературних-християнських пам'яток написаних угорською мовою, за період з 1200-1300 років. Важливим є також ознайомитися з такими літературними жанрами як гімн, легенда, хроніка та геста. Аналізувати найвідоміші легенди цього періоду, Легенду Святої Маргіт та Святого Ференца. Провести аналіз історичних текстів для виявлення в них історичної реалії. Базовими в цьому плані є праці Аноніма, Калті Марка. Мають також ознайомитися з переліком основних літературних джерел та художньою літературою цього періоду.

Змістовний модуль №1

- A Magyar ősköltészet kora, sajátosságai főbb műfajai, szövegemlékei.
- A koraközépkori latin nyelvű vallási irodalom jellemzői.
- Korai legendáink.
- Az intelem irodalom a magyar középkori irodalomban. Szent István intelmei Imre herceghez.
- A történetírás helye és szerepe a középkor irodalmában. A krónika és gesta irodalom műfaji sajátosságai, főbb képviselői.
- A lovagi irodalom a magyar középkorban.
- Első magyar nyelvű emlékeink.
- A magyar nyelvű egyházi irodalom kezdetei. Temesvári Pelbárt és Karthauzi Névtelen szerepe a korban.
- Kései legendáink.
- A huszitizmus, és a huszita irodalom.

Feladatok

1. Ősköltészet; írott irodalmunk szóbeli előzményei, kikövetkeztetett műfajai, témái és technikája (líra, hősi ének, a "naiv eposz", a nagyobb epikus kompozíció lehetősége, mondák; a költői technika naiv modora: Csáti Demeter)
2. Ismertesse a munkadal műfaját.
3. Ismertesse a monda műfaji sajátosságait. Eredetmondánk.
4. Árpád-kori legendák, intelmek; Árpád- és Anjou-kori gesták, krónikák
5. Ismertesse a koraközépkor irodalmi hagyatékát. Latin és magyar egyházi költészet: szekvenciák, himnuszok, zsolozsmák, énekek, elbeszélő költészet
6. Ismertesse a legenda műfaját. Korai és kései legendáink.
7. A példázat műfaji sajátosságai.
8. Ismertesse a gesta műfaját.
9. Ismertesse a krónika műfaját.
10. Ismertesse Anonymus Gesta Hungarorum c. művét.
11. Ismertesse Kézai Simon Gesta Hungarorum c. művét.
12. Ismertesse Kálti Márk Képes Krónika c. művét.
13. A magyar nyelvű egyházi írásbeliség és irodalom kezdetei: a Halotti Beszéd és Könyörgés, az Ómagyar Mária-siralom, Szent Ferenc és Szent Margit legendája
14. A késő középkori kolostori irodalom: latin (Temesvári Pelbárt, Laskai Osvát) és magyar prédikációk (a Karthauzi Névtelen); a kódexekben megőrzött művek és műfajok: bibliafordítás, legenda, példa, látomás, elmélkedés, dramatizált szöveg (vetélkedés)
15. A magyar nyelvű lovagi epika problémái (a Trója- és a Nagy Sándor-regény), a Toldi-monda, a történeti tárgyú ének és az archaikus balladák
16. Késő középkori magyar nyelvű világi költészet: történeti epika (Jajcai énektöredék, Szabács viadala, Csáti Demeter), propagandisztikus ének (Jaksics Demeter, Szabadkai Mihály, Geszti László), világi líra (epitáfium: Szent Lászlóról, Mátyásról), vágáns satíra (Apáti Ferenc), virágének.

Змістовний модуль №2

Література ренесансу, барокко та рококо

Для освоєння матеріалу студенти повинні ознайомитися з поняттям ренесанс, а також періодом ренесансу. По-перше, важливим є змістовний історико-політичний аналіз періоду ренесансу в західній і східній Європі. На базі цих знань наступним кроком є розгляд суспільно політичних явищ в Угорщині у період ренесансу. Потрібно також дослідити вплив західних політичних, суспільних змін, в першу чергу змін в Італії, що зіграли у формуванні політичної, суспільної та літературної думки Угорщини не аби яку роль. Суттєвим є також ознайомлення з

поняттям „гуманізм” та історичними передумовами розвитку цієї ідеології в Угорщині. Розглянути політично-суспільні зміни, які були здійснені при управлінні короля Матяша. Дослідити літературні жанри періоду ренесансу: письмо, історичне оповідання, епіграма, елегія, ода. Аналізувати твори Яноша Вітеза, Януса Паноніуса, історія угорців з уст Галеотто Марцея, Піера Ронсарда та інших.

Для спостереження розвитку угорськомовної літератури важливим є ознайомитися з першим поетом який в історії угорської літератури став відомим завдяки тому, що писав свої вірші угорською, а не латинню як його попередники. Мова йде про відомого угорського поета Балаші Балінта, який у свою чергу був військовим. Поезією займався лише з втіхи. Цікавим є його тематика яка вражає читача своєю різноманітністю. У дослідженні цього питання важливим є аналіз його творчості, особливо дослідження його любовної лірики.

У вивченні цього періоду суттєвим є ознайомлення студентів з новою релігійною течією реформатством, та його впливом на розвиток угорської літератури. Важливим є також вивчення періоду барокко та рококо.

Змістовний модуль №2

- A magyar reneszánsz kora. A hunyadiak korának humanizmusa.
- A reformáció. Magyar nyelvű irodalom a reformáció korában, műfajok, alkotók.
- A históriásének műfaji jellemzői, képviselői.
- A manierizmus kora. Balassi Bálint munkássága.
- A barokk irodalom. Zrínyi Miklós alkotói pályája.
- Az ellenreformáció kora. Pázmány Péter munkássága.
- Az udvari nemesi műköltészet. Gyöngyösi István.
- Az erdélyi prózairodalom a XVII. században.
- A magyar puritanizmus. Apáczai Csere János.
- Kurucköltészet.
- A magyar rokokó irodalma.

Feladatok

1. Ismertesse a barokk korát.
2. Ismertesse a reneszánsz korát.
3. Ismertesse Balassi Bálint Nagyciklusát.
4. Ismertesse a késő barokk korát.
5. Ismertesse Zrínyi Miklós Szigeti veszedelem c. eposzát.
6. Ismertessék a rokokó irodalmát.
7. Janus Pannonius költészete
8. 15. századi latin humanista irodalom: levélírók és történetírók
9. 16. századi latin humanista irodalom: költők és történetírók
10. 16. századi tudós humanisták: filológusok (különösen Zsámboky János), bibliafordítók és nyelvművelők (Komjáti Benedek, Pesti Gábor, Sylvester János)
11. 16. századi lírai és epikus énektípusok: házasesnek, hegedősesnek, "pajkos ének", históriás ének (tudósító ének), szórakoztató verses história (széphistória)
12. A tudósító históriás ének és a történeti tárgyú krónikás ének jelentékeny képviselői: Tinódi Lantos Sebestyén, Ilosvai Selymes Péter, Valkai András
13. A magyar nyelvű világi reneszánsz költészet virágkora: Bogáti Fazakas Miklós (Énekek éneke), Pataki Névtelen (Eurálius és Lucretia), Gergei Albert (Árgirus), Telegdi Kata (verses levél)
14. A reformáció irodalmának műfajai és írótipusai, I: bibliafordítás, verses krónika, értekezés, történetírás; Szkhárosi Horvát András és Szegedi Gergely
15. A reformáció irodalmának műfajai és írótipusai, II: énekirodalom (zsolttár, dicséret, jeremiád, bibliai história, énekeskönyvek), dráma; Kecskeméti Vég Mihály, Sztárai Mihály, Bogáti Fazakas Miklós

16. Heltai Gáspár és a népszerű próza kezdetei

Теми для самостійного опрацювання та модульного контролю

1. Az ősköltészet meghatározása. Költészetünk eredete, kialakulási folyamatai. Az ősköltészet legkorábbi elemei. A költészet legősibb típusai. A ősi magyar rituális énekek. A munkadal. A történeti monda műfaji sajátossága, keletkezésének ideje, közvetítői. Az eredetmonda, a kalandozásokkal és honfoglalással kapcsolatos mondáink tartalmi elemzése.
2. A koraközépkor, társadalmi, műveltségi viszonyok. Az írásreakció kora. A kereszténység felvétele és hatása a magyar irodalmi és kulturális életre. A szóbeli magyar és latin nyelvű írott irodalom szerepe a korban.
3. A legendairodalom kezdetei. Korai legendáink. Latin nyelvű egyházi irodalom.
4. A magyar középkor második szakasza. A krónika és gesta irodalom. Lovagi irodalom a magyar középkorban.
5. A magyar nyelvű vallásos irodalom kezdetei. Az első magyar nyelvű szövegek keletkezési ideje, szerepe a magyar középkor irodalmában.
6. Kései legendáink. A későközépkori kolostori irodalom.
7. A magyar reneszánsz kora. A hunyadiak korának humanizmusa.
8. A reformáció. Magyar nyelvű irodalom a reformáció korában.
9. A manierizmus kora. Balassi Bálint munkássága.
10. A barokk irodalom. A hőseposz helye és szerepe a magyar barokk irodalomban.
11. Az ellenreformáció kora, irodalmi hagyatéka törekvései, képviselői.
12. A késő barokk irodalom. Az udvari nemesi műköltészet.
13. A kurucköltészet.
14. Erdélyi prózairodalom a XVII. században. Az emlékirat irodalom.
15. A puritanizmus.
16. A magyar rokokó irodalom.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Програмою передбачено іспит, як підсумковий семестровий контроль даної навчальної дисципліни. Підсумковий семестровий контроль здійснюється за результатами модульного контролю та усної відповіді на питання, що входять до екзаменаційних білетів. Оцінка виставляється за 100-бальною шкалою, яка переводиться у національну шкалу та шкалу ЄКТС.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль №1

Література словесності та середньовіччя

Тема 1. A magyar irodalom kezdetei. A magyar irodalomtörténezszerk felfogása az irodalmi kezdetek korának megállapítása tekintetében. Klaniczay Tibor, Képes Géza, Horváth János datálása.

Тема 2. Az ősköltészet. Az ősi hitvilág tükrözödése az irodalmi műfajokban. A munkadal műfaji sajátosságai, szerepe és helye az ősközösségi társadalomban. A vallási szertartásokhoz kapcsolódó szövegek, a rituális szövegek helye és szerepe az ősköltészetben.

Тема 3. A törzsi szövetség korának irodalmi produktuma a monda, műfaji sajátosságai, helye, szerepe a magyar ősköltészetben. A magyar mondai hagyaték átörökítői, lejegyzői. A naiv eposz kérdése.

Тема 4. A koraközépkor irodalma. Az egyházi latin nyelvű irodalom térhódítása és hatása a magyar irodalmi élet alakulására. Egyházi műfajok a korban. A korai legendáink.

Тема 5. Az írás reakció kora. A jogi műveltség térhódítása a magyar kulturális életben és hatása a világi irodalom fejlődésére.

Тема 6. A történetírás szerepe a középkor második szakaszában, az 1200-as években. A krónika és gesta irodalom műfaji sajátosságai, jellemzői, alkotói és szerepük a magyar világi irodalom fejlődésében.

Тема 7. Az első magyar nyelvű szövegemlékeink, A Halotti Beszéd és Könyörgés és az Ómagyar Mária-siralom keletkezési ideje, sajátosságai, hatása a magyar nyelvű irodalom fejlődésére.

Тема 8. A legenda műfaji sajátosságai és szerepe a későközépkor irodalmában. Kései legendáink. A példa műfaja.

Тема 9–10. A társadalom-politikai, kulturális viszonyok a későközépkorban. A huszitizmus magyarországi térhódítása, hatása a magyar nyelvű irodalom fejlődésére. A magyar nyelvű vallási irodalom jellemzői a korban. Temesvári Pelbárt és Karthauzi Névtelen helye és szerepe a magyar nyelvű egyházi irodalom fejlődésére.

Змістовий модуль №2

Література ренесансу, барокко та рококо

Тема 11. A magyar reneszánsz kora. A reneszánsz és humanizmus fogalma. A magyar reneszánsz kezdete, a hunyadiak korának humanizmusa. Mátyás király humanista udvara, társadalom-politikai, kulturális törekvései, eredményei. A kor irodalmának főbb képviselői, Janus Pannonius munkássága.

Тема 12. A humanista irodalom helyzete a mohácsi vész után. A nemesi udvari jellegű irodalom sajátosságai a korban. A török uralom hatása a magyar irodalmi élet alakulására.

Тема 13–14. A reformáció. A reformáció hatása a magyar nyelvű irodalom fejlődésére. A reformáció irodalmának első képviselői a magyar irodalomban. A fordítás szerepe a korban. A fabula műfajának hatása a magyar világi irodalom fejlődésére. A bibliafordítás kérdése, első bibliafordítóink. A korabeli líra, próza mesterei.

Тема 15. A XVI. századi énekmondó költészet, a históriásének. Tinódi Lantos Sebestyén, Ilosvai Selymes Péter, Gergei Albert históriái.

Тема 16–17. A késő reneszánsz, a manierizmus kora. A magyar nyelvű világi költészet kora, Balassi Bálint alkotói pályaképe.

Тема 18. A barokk fogalma, sajátosságai, jellemzői. Zrínyi Miklós irodalmi munkássága. A Szigeti veszedelem, mint az első műeposz a magyar irodalomban. Az ellenreformáció kora, Pázmány Péter munkássága.

Тема 19. A késő barokk irodalma. A familiáris irodalom és az emlékirat irodalom. A kurucköltészet. A puritanizmus.

Тема 20. A rokokó fogalma, sajátosságai, főbb műfajai. A rokokó irodalom fő képviselői Faludi Ferenc és Amade László munkássága.

6.2 Структура навчальної дисципліни

Назва теми	Денне відділення				Заочне відділення			
	Лекції	Практ. заняття	Самост. робота	усього	Лекції	Практ. заняття	Самост. робота	усього
Змістовий модуль №1.								
1. A magyar irodalom kezdetei.	2	2	4	8	2		6	8
2. Az ősköltészet. Az ősi hitvilág tükröződése az irodalmi műfajokban.	4		4	8			8	8
3. A törzsi szövetség korának irodalmi.	2	2	4	8	2		6	8
4. A koraközépkor irodalma.	4		4	8			8	8
5. Az írás reakció kora.	2	2	4	8	2		6	8
6. A történetírás szerepe a középkor második szakaszában, az 1200-as években.	4		4	8			8	8
7. Az első magyar nyelvű szövegemlékeink.	2	2	4	8	2		6	8
8. A legenda műfaji sajátosságai és szerepe a későközépkor irodalmában.	4		4	8			8	8
9 -10. A társadalom-politikai, kulturális viszonyok a későközépkorban.	2	2	6	10	2		6	8
<i>Модульна контрольна робота №1</i>		2		2			8	8
Змістовий модуль №2.								
11. A magyar reneszánsz kora. A kor irodalmának főbb képviselői, Janus Pannonius munkássága.	4		6	10	2		8	10
12. A humanista irodalom helyzete a mohácsi vész után.	2	2	4	8			8	8
13- 14. A reformáció. A fordítás szerepe a korban.	4		6	10	2		6	8
15. A XVI. századi énekmondó költészet, a históriásének.	2	2	4	8			8	8
16–17. A késő reneszánsz, a manierizmus kora Balassi Bálint alkotói pályaképe.	4	2	4	10	2		8	10
18. A barokk fogalma, sajátosságai, jellemzői. Zrínyi Miklós irodalmi munkássága. Pázmány	4	2	4	10	2		8	10

Péter munkássága.								
19. A késő barokk irodalma.	2	2	4	8	2		6	8
20. A rokokó fogalma, sajátosságai, főbb műfajai.	2		6	8	2		6	8
<i>Модульна контрольна робота №2</i>		2		2				
Всього:	50	24	76	150	22		128	150

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	A törzsi szövetség korának irodalmi produktuma a monda, műfaji sajátosságai, helye, szerepe a magyar ősköltészetben. A magyar mondai hagyaték átörökítői, lejegyzői. A naiv eposz kérdése.	4
2	Az írás reakció kora. A jogi műveltség térhódítása a magyar kulturális életben és hatása a világi irodalom fejlődésére.	2
3.	Az első magyar nyelvű szövegemlékeink, A Halotti Beszéd és Könyörgés és az Ómagyar Mária-siralom keletkezési ideje, sajátosságai, hatása a magyar nyelvű irodalom fejlődésére.	4
4.	A legenda műfaji sajátosságai és szerepe a későközépkor irodalmában. Kései legendáink. A példa műfaja.	2
5.	A XVI. századi énekmondó költészet, a históriásének. Tinódi Lantos Sebestyén, Ilosvai Selymes Péter, Gergei Albert históriái	4
6.	A késő barokk irodalma. A familiáris irodalom és az emlékirat irodalom. A kurucköltészet. A puritanizmus.	4
7.	A humanista irodalom helyzete a mohácsi vész után. A nemesi udvari jellegű irodalom sajátosságai a korban. A török uralom hatása a magyar irodalmi élet alakulására.	4
	Всього	24

6.4 Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
1.	A régi magyar irodalom datálási problémái a szakirodalom tükrében.	2	6
2.	A sámánének, regösének, munkadal, monda műfajának ismertetése. Eredetmondánk, a kalandozaskori és honfoglaláskori mondák elemzése.	4	6
3.	A koraközépkori legendáink elemzése: Szent Zoerardnak és Benedeknek legendája, Szent István három legendája, Szent Imre és Szent Gellért legendái.	4	6
4.	Anonymus, Kézai Simon Gesta Hungarorum valamint Kálti Márk Képes krónikájának elemzése, ismertetése.	4	6
5.	Első magyar nyelvű szövegemlékeink ismertetése, elemzése.	4	6
6.	A kései legendák, Szent Ferenc és Szent Margit legendáinak formai, műfaji, tematikai sajátosságai.	4	6
7.	Temesvári Pelbárt és Karthauzi Névtelen magyar nyelvű egyházi szövegeinek újdonsága.	4	6
8.	Mátyás humanista udvarába tartozó történetírók munkásságának, valamint Vitéz János episztoláinak ismertetése.	4	6
9.	Janus Pannonius epigrammáinak és elégiáinak témaköre, problematikája, sajátosságuk, főbb jellemzőjük, osztályozásuk.	4	6
10.	Tinódi, Ilosvai és Gergei egy-egy históriájának ismertetése, elemzése.	4	6
11.	Pesti Gábor, Komjáti Benedek, Heltai Gáspár, Sylvester János magyar nyelvű fordításainak ismertetése.	4	6
12.	Szenczi Molnár Albert, Szkhárosi Horváth András szerepe a magyar nyelvű vallásos költészet fejlődésében.	4	6
13.	Balassi Bálint Nagyciklusának és Celia ciklusának ismertetése.	4	6
14.	Zrínyi Miklós Szigeti veszedelem c. eposzának történeti háttere, üzenete.	4	6
15.	Pázmány Péter Isteni igazságra vezérlő kalauz c. művének elemzése.	4	6
16.	Bornemissza Péter Ördögi kísértetek c. művének elemzése.	4	6
17.	Gyöngyösi István Márssal társalkodó murányi Vénusz c. művének művészi elemzése, értékelése.	4	8
18.	Mikes Kelemen Törökországi levelek c. művének ismertetése.	4	8
19.	Faludi Ferenc Téli éjszakák c. művének felépítése, sajátossága, mondanivalója.	4	8
20.	Amade László Katonaének c. versének elemzése.	2	6
	Всього	76	128

6.5 Індивідуальні завдання

Тестові завдання. Потрібно вибрати правильну відповідь:

1. A magyarországi humanista költészet legnagyobb alakja.
 - a) Temesvári Pelbárt
 - b) Antonio Bonfini
 - c) Galeotto Marzio
 - d) Janus Pannonius
2. A XVI. század irodalmának legnagyobb alakja (1554-1594). Az első magyar nyelven író költőnk.
 - a) Tinódi Lantos Sebestyén
 - b) Balassi Bálint
 - c) Sztárai Mihály
 - d) Ilosvai Selymes Péter
3. A magyarországi ellenreformáció legnagyobb alakja, „a magyar bíboros Ciceró”.
 - a) Telegdi Miklós
 - b) Káldi György
 - c) Pázmány Péter
 - d) Nyéki Vörös Bálint
4. A XVIII. század legnagyobb prózaírója. Zágónban született, Urát elkísérte Rodostóba. Képzeletbeli nénjéhez írta naplóját.
 - a) Mikes Kelemen
 - b) II. Rákóczi Ferenc
 - c) Bél Mátyás
 - d) Pápai Páriz Ferenc
5. A „Szigeti veszedelem” írója.
 - a) Gyöngyösi István
 - b) Pázmány Péter
 - c) Alvinczi István
 - d) Bornemissza Péter
6. Ki írta le totemisztikus eredetmondánkat a turulmadárról a XII-XIII. század fordulóján.
 - a) Senki
 - b) Anonymus
 - c) Kézai Simon
 - d) Külföldi szerző
7. Mikor keletkezett az első eredeti magyar szórványemlék, a Tihanyi Apátság alapítólevele?
 - a) a XVI. században
 - b) a X. században
 - c) 1200 körül
 - d) 1055-ben
8. Bornemissza Péternek ez a verse a magyar hazafias líra első gyöngyszeme.
 - a) Siralmas énnéköm
 - b) Ördögi kísértetek
 - c) Elektra
 - d) Prédikációi
9. Ki írta? *Fegyvert s vitézt éneklek...I*
 - a) Zrínyi Miklós
 - b) Balassi Bálint
 - c) Pázmány Péter
 - d) Mikes Kelemen
10. Ki írta? *Úgy szeretem Rodostót, hogy el nem felejthetem Zágont.*
 - a) Zrínyi Miklós
 - b) Balassi Bálint
 - c) Mikes Kelemen

- d) Pázmány Péter
11. Melyik Janus Pannonius leghíresebb búcsú verse.
- Saját lelkéhez
 - Búcsú Váradtól
 - Pannonia dicsérete
 - Az álom
12. Balassi Bálint híres katonaverse.
- Borivóknak való
 - Egy katonaének
 - Adj már csendességet
 - Búcsúja hazájától.
13. Balassi Bálint híres nevelője.
- Bornemissza Péter
 - Pázmány Péter
 - Alvinczi Péter
 - Magyari István
14. Janus Pannonius Magyarország elmaradottságát panaszoló epigrammája.
- Amikor a táborban megbetegedett
 - A vadkan és a szarvas
 - Janus a táborozó Balázsnak
 - Egy dunántúli mandulafáciska
15. Ki volt Anonymus?
- Költő.
 - Író.
 - III. Béla király jegyzője.
 - Regös.
16. Zrínyi Miklós Szigeti veszedelem c. művének műfaja.
- elégikus hazafias vers.
 - epigramma.
 - eposz.
 - széphistória.
17. Heltai Gáspár műve – az ezópusi állatmesék kiszínezett, eleven változatai.
- Krónika a magyarok dolgairól
 - Háló
 - Száz fabula
 - Ponciánus históriája
18. Ki írta? *Véghez vittem immár nagyhírű munkámat...*
- Zrínyi Miklós
 - Balassi Bálint
 - Pázmány Péter
 - Mikes Kelemen
19. Balassi Bálint híres tavaszverse.
- Borivóknak való
 - Ó nagy kerek kék ég
 - Akiről az kesergő Celiáról ír
 - Egy kegyes képében
20. Gyöngyösi István fő műve.
- Márssal társalkodó murányi Vénusz
 - Csalárd Cupidó
 - Porából megéledett Phoenix
 - Tököly Imre és Zrínyi Ilona házassága

21. Balassi költészetét szokás (témái alapján) istenes, szerelmi és vitézi versekre osztani. Döntse el, melyik típusból írt legkevesebbet!
- (A) szerelmes versekből (B) vitézi versekből
(C) istenes versekből (D) egyforma mennyiségben mindegyikből
22. A fejedelem apródja volt. „Édes néjének” címzett fiktív levelei irodalmunk gyöngyszemei:
- (A) Bethlen Miklós (B) Bercsényi Miklós
(C) Gyöngyösi István (D) Mikes Kelemen
23. A Szigeti veszedelem és az antik eposzok közötti lényeges különbségek a következőkben láthatók:
- (A) az eposzi kellékekben, a hősök dicsőítésében, a részletezésben, a szerelmi háromszögben
(B) a keresztény világképben, a korának szóló aktuális üzenetben
(C) a szereplők számában, a mű terjedelmében, a témamegjelölésben
(D) a kalandokban, a dicsőítő jelzőkben, a seregszemlében, a főszereplő magatartásában

**7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ,
ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА**
(у разі потреби)

Технічні засоби ...

Обладнання ...

Програмне забезпечення ...

8. РЕКОМЕНДОВАНИ ДЖЕРЕЛА ИНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. KLANICZAY Tibor – SZAUDER József – SZABOLCSI Miklós, *Kis magyar irodalomtörténet*, Budapest, Gondolat, 1961, 5–89.
2. KLANICZAY Tibor (szerk.), *A magyar irodalom története 1600-ig*, Bp., Akadémiai, 1964.
BÁN Imre (szerk.), *A barokk*, Bp., Gondolat, 1963.
3. KLANICZAY Tibor (szerk.), *A magyar irodalom története 1600-tól 1772-ig*, Bp., Akadémiai, 1964.
(Spenót 2.) 126–149, 159–220, 229–260, 294–305, 341–396, 407–446, 458–499, 514–550, 559–590, 609–617.
4. HORVÁTH János, *A magyar irodalmi műveltség kezdetei*, Bp., Magyar Szemle Társaság, 1931, reprint, pl.: 1988.
5. KOVALOVSKY Tibor (szerk.), *A régi magyar vers*, Bp., Akadémiai, 1979.
6. TARNAI Andor, „A magyar nyelvet írni kezdik”: Irodalmi gondolkodás a középkori Magyarországon, Bp., Akadémiai, 1984 (Irodalomtudomány és Kritika).
7. BITSKEY István, Humanista erudíció és barokk világnézet: Pázmány Péter prédikációi, Bp., Akadémiai, 1979 (Humanizmus és Reformáció, 8), 22–29.
8. Lech SZCZUCKI, Két XVI. századi eretnek gondolkodó (Jacobus Palaeologus és Christian Francken), Bp., Akadémiai, 1980 (Humanizmus és Reformáció, 9).
9. KLANICZAY Tibor, KLANICZAY Gábor, Szent Margit legendái és stigmái, Bp., Argumentum, 1994 (Irodalomtörténeti Füzetek, 137), 15–91.
10. Jan ASSMANN, *Írásos kultúra = UŐ, A kulturális emlékezet*, Atlantisz, Budapest, é.n., 87-129.
11. JANKOVITS László, *Mikor, hogyan kezdődött? = A magyar irodalom története. A kezdetektől 1800-ig*, főszerk. SZEGEDY-MASZÁK Mihály, szerk. JANKOVITS László, ORLOVSZKY Géza, Gondolat Kiadó, Budapest, 2007, 18-36.
12. MADAS Edit, *A szóbeliség és az írásbeliség határán*, u.o. 59-71.
13. TÓTH Tünde, *A virágénekvita*, u.o. 133-146.
14. HORVÁTH Iván, *A magyar vers a reneszánsz és a reformáció korában*, u.o. 236-250.
15. LATZKOVITS Miklós, *A 16. századi magyar dráma*, u.o. 250-266.
16. VADAI ISTVÁN, *A tudósító ének műfaja*, u.o. 274-286.
17. OLÁH Szabolcs, *A hitvita retorikája: nyilvánosság és önszemlélet*, u.o. 323-337.
18. HORVÁTH Iván, *Balassi könyve*, u.o. 351-363.
19. JANKOVITS László, *P. mester, a hazugok, a fecsegők és az álmodozók*, ItK 102 (1998), 1-9.
20. JANKOVITS László, *Életrajz, költői kompozíció, műfaji utánpótlás és versengés Janus Pannonius Várad-versében*, Literatura, 1993, 44-59.
21. BITSKEY István, *Heltai Gáspár, a fabulaíró*, in B.I., *Eszmék, művek, hagyományok*, Debrecen, Kossuth Egyetemi Kiadó, 1996, 55-67.
22. LUDÁNYI Mária, *A szerelem-kép alakulása a XVI. század végi és a XVII. század eleji magyar irodalomban* = ItK, 1979, 359-371.
23. PIRNÁT Antal, *Balassi Bálint poétikája*, Bp., Balassi Kiadó, 1996.

Допоміжна література

Szöveggyűjtemény a régi magyar irodalom történetéhez: Középkor (1000-1530), Főszerkesztő TARNAI Andor, szerkesztő MADAS Edit, Tankönyvkiadó, Budapest, 1992.

- *Szöveggyűjtemény a régi magyar irodalom történetéhez: Reneszánsz kor*, főszerkesztő TARNAI Andor, szerkesztő BITSKEY István, Tankönyvkiadó, Budapest, 1990.
- WEÖRES Sándor, *Három veréb hat szemmel: antológia a magyar költészet rejtett értékeiből és furcsaságaiból*, Bp., Helikon, 2010.
- HARGITTAY Emil, *A régi magyarországi irodalom jellege (decem rationes)*, in *Bevezetés a régi magyarországi irodalom filológiájába*, szerk. H. E., Bp., Universitas, 2003, 75–88.
- KLANICZAY Tibor, *A szerelem költője*, in K. T., *Reneszánsz és barokk*, Bp., Szépirodalmi, 1961, 183–295.
- HORVÁTH Iván, *Balassi költészete történeti poétikai megközelítésben*, Bp., Akadémiai, 1982.
- SZENTMÁRTONI SZABÓ Géza, *Szentmártoni Szabó Géza, Balassi kötetkompozíciójának rejtelmek*, ItK, 103(1999), 635–646.
- Amedeo di FRANCESCO, *A pásztorjáték szerepe Balassi Bálint költői fejlődésében*, Bp., Akadémiai, 1979.
- PIRNÁT Antal, *Balassi Bálint poétikája*, Bp., Balassi, 1996.
- SZABICS Imre, *A trubadúrlíra és Balassi Bálint*, Bp., 1998.
- KIRÁLY Erzsébet – KOVÁCS Sándor Iván, „*Adriai tengernek fönnforgó habjai*”, Bp., Szépirodalmi, 1983.
- KOVÁCS Sándor Iván, *A lírikus Zrínyi*, Bp., Szépirodalmi, 1985.
- SZÖRÉNYI László, *A szerkesztett verskötet mint a szerző ifjúkori önarcképe*, in *A magyar irodalom története...*, i. m., 467–486.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

- <http://magyar-irodalom.elte.hu/szuts/aktualis/nyugat%20es%20kora.htm>
- <https://dea.lib.unideb.hu/dea/bitstream/handle/2437/44412/szakdolgozat.pdf;jsessionid=9593827913493DABA053B5FDD8C52E6B?sequence=1>
- <http://nyelvor.c3.hu/period/1323/132303.pdf>
- <http://www.forrasfolyoirat.hu/0705/rozsafalvi.pdf>

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20_/ 20_н.р. без змін; зі змінами (Додаток_____).
(потрібно підкреслити)

протокол №____ від «____» _____ 20____р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20____/ 20____н.р. без змін; зі змінами (Додаток____).
(потрібно підкреслити)

протокол №____ від «____» _____ 20____р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20____/ 20____н.р. без змін; зі змінами (Додаток____).
(потрібно підкреслити)

протокол №____ від «____» _____ 20____р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20____/ 20____н.р. без змін; зі змінами (Додаток____).
(потрібно підкреслити)

протокол №____ від «____» _____ 20____р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)